

AZ EST

Előfizetési árak:
 Egy hónapra ... 15.- korona
 Negyedévre ..... 42.- korona
 Félévre ..... 80.- korona
 Egész évre..... 160.- korona
 Egyes szám ára
 60 fillér.

Politikai napilap
FELELŐS SZERKESZTŐ: MIKLÓS ANDOR

Szerkesztőség:
 VII. kerület, Erzsébet-körút 7.
Kiadóhivatal:
 VII., Erzsébet-körút 18-20. sz.
Fiók-kiadóhivatalok:
 V., Üllös császárut 14. szám
 és IV., Dáclutca 13.
 Wien: I., Kohlmarkt 7

Láttatok

őket? Osmagyar álmok ormai-
 ról ereszkedtek alá, századok
 mélységeiből emelkedtek fel,
 előttük holt vitézek eget csap-
 kodó lelke: a múlt, mögöttük
 a magyar anyaföld kimerithe-
 tetlen ereje: a jövő. Láttatok
 őket? Szemükben a tűz: a világ-
 történelem fényjele, diadalmas
 fáklyafény a magyar éjszakában,
 csizmájukon a por: a Dunántul
 diadalmas magyar röge, a mely-
 en elbukott a vörös rém, minden
 átkok, minden gyalázatok
 legocsmányabbika.

A magyar nemzet katonái
 bevonultak Budapestre és minden,
 a mi elpusztíthatatlan
 magyarsága békének és háboru-
 nak volt, minden mai magyar
 erő, ígérlet, hatalom és szépség
 ott ölelkezett kemény soraik
 csattanó ritmusában.

A magyar nemzet katonái
 bevonultak Budapestre és a
 kövezet alatt, a nagyváros bus
 beteg kövei alatt, a melyeken
 hamis próféták annyi szenvedés
 bölcsőjét ringatták, meg-
 dobbant a magyar szív. Soha
 még ez a város annyira fel
 nem olvadt a magyarságban,
 mint a feltámadás tegnapi nagy-
 szerű ünnepén, soha még magyar
 igék olyan mélyen nem szán-
 tottak a kövezet alatt, mint
 tegnap.

A magyar nemzet katonái
 bevonultak Budapestre s ezzel
 történt meg igazán az önálló
 magyar nemzeti állam alapkö-
 letétele.

Új időszámítás kezdődik 1919
 november tizenhatodikával, egy
 nagy darab magyar világtörté-
 nelem zárul le: a magyarság
 küzdelme az önálló állami életért.

Ma fel sem lehet mérni azt
 a missziót, a melyet a nemzeti
 hadsereg nagyszerű szervezésé-
 vel a fővezér, Horthy Miklós
 végzett. Párbaj volt ez a vég-
 zettel, diadal: a lehetetlenségen,
 egy példátlan világtörténelmi
 tünemény; a sir tövében meg-
 menteni egy nemzetet. A háboru
 elvesztésével — úgy látszott —
 nemcsak a háborút veszítettük
 el, de magunkat is. Horthy
 Miklós most visszaadta a nem-
 zetet a nemzetnek, s a mi Buda-
 pestre tegnap bevonult, az a
 poklok tűzéből megmentett
 magyarság diadalmas jövődjé
 volt.

Horthy fővezér bevonult a nemzeti hadsereggel a fővárosba

— Az Est tudósítójától —

A magyar nemzeti hadsereg,
 Horthy Miklós fővezérrel az élén,
 a tegnapi vasárnapon tartotta
 bevonulását a magyar birodalom
 fővárosába, Budapestre. Az ég
 nem volt kegyelmes a mi ünne-
 pünkhöz, nem adott hozzá fényt
 és meleget és a bevonulás utvo-
 nalán fagyasztó északi szél járt,
 esüregő őszi esővel; ám ez nem
 vehetett el semmit abból a meleg-
 ből és ragyogásból, mely az ün-
 neplő lelkekből áradt a fiatal
 hadsereg felé.

Válságaink és megrázkódtatá-
 saink között, a sötét napokban,
 melyekben gyakran elviselhetel-
 en súlylhal éreztük reánk nehe-
 zedni a végzet kezét, nem egyszer
 láttuk megnyitni az örvényt, azt
 a nagy nemzeti sirt, a melyről
 Kossuth Lajos nagy beszéde szólt
 és a mely mindent betemet. Nincs
 nemzet, mely fölött a feldult vil-
 ág minden tragikus ereje oly
 pusztító hevességgel csapott vol-
 na össze, mint felettünk, meg-
 fosztva bennünket országunk te-
 rületétől, magyar testvéreink
 millióitól, jólétünk, kivirágzá-
 sünk feltételeitől, talán önbizal-
 munktól, a világ előtt viselt tisz-
 tes nevüktől is. És ime, mint a
 romok repedésén a zöld futónö-
 vény, pusztulásunk nehéz szem-
 fedője alól is kihajtott ismét a
 lebirhatatlan magyar erő, életre-
 valóság, egyetlen és örök titka
 annak, hogy a Kárpátok és fo-
 lyók közén egységes magyar bi-
 rodalom képződött és az állott
 fenn ezer éven át.

Még idegen, ellenséges hadse-
 reg lovainak patái csattogtak
 Budapest kövezetén, mikor a vi-
 déken, az Alföldön és az ősi Du-
 nántul gazdag földjén kihajtott
 az új magyar hadsereg gyönyörű
 palántája. Ez ma a mi jövőnk
 legtöbbit ígérő záloga, ebből kell
 kibontakozni mindennek, a mit
 akarunk, a mi aspirációnk van,
 a mi feldult nemzeti létezésünk-
 nek még egyetlen célja lehet.
 Láttuk a felvonuló sereget töké-
 letes felszerelésében. A vezért fe-
 hér paripáján, a tiszteket, kiknek
 mellét vitézségük jelei borítják
 el, a sereg zömét, e nyílt és bá-
 tor, kedves és mosolygó tulajdonai
 arcokat. És láttuk a főváros kö-

zönységét, mely keserves, hosszú
 idő után ebben a látványban ta-
 lált ismét magára. Budapest ha-
 tárától a parlamentig egyetlen
 virágos kert volt az út, melyen
 a nemzeti hadsereg járt, a leve-
 gőben órákon át zugott az éljen
 és ágyuk és harangok erős szava
 hirdette, hogy ezen a napon tá-
 madt új életre régi hitünk és bi-
 zakodásunk.

A fővezér kíséretével már reg-
 gel hat órakor érkezett Kelen-
 földre nemzeti színekbe öltözte-
 tett vonaton, de csak nyolc óra-
 kor hagyta el kocsiját. Serge
 élén a Fehérvári-úton át a Gel-
 lért-szálló elé vonult, a hol a hi-
 vatalos főváros fogadta, majd
 megtartotta ünnepi menetét a
 zászlódiszes, örömmámorban
 uszó utcákon át a parlament elé,
 a hol az ünnepség jelentősebb
 része lefolyt. Minderről alábbi
 tudósításaink adnak számot:

A nemzeti hadsereg fogadta- tása a Gellért-szálló előtt

Nehezen száll el a főváros éj-
 szakai álma. A sarkok, tornyok és
 kőcsipkézetek még homályba vesz-
 nek, de a leeresztett függönyök
 mögül már lámpák fénye tör elő
 és a köruton villamos koci csö-
 rög át, zsufolva utasokkal, kiket
 nemzetiszíntű szalag, kokárda di-
 szít. Hűvös északi szél fúj, az égen
 nehéz, barna felhők usznak át, de
 eső nem esik. Ezernyi szem kém-
 leli vágyódva, bizakodva, lesz-e
 szép időnk, napfényes, ragyogó,
 mely méltó a nemzet nagyszerű
 ünnepéhez? A Gellért-hegy-
 nek minden orma, barlangja, szik-
 lacsúsa embertömegekkel van
 megrakva, olyanok, mintha vala-
 mely táborozó hadsereg őrszemei
 volnának.

A nemzeti színekbe öltözött
 Gellért-szálló előtti hatalmas tér-
 ségen felvonuló testületek alkot-
 nak kordont, mely csak Kelenföld
 felé van nyitva. Az északi szél ki-
 feszíti a zászlók szövetét és olyan
 a térség, mintha egyetlen piros-
 fehér-zöld drapéria fogná körül.
 Középen emelvény áll, mellette
 diszruhás hajduk a főváros zászló-
 jával. Kürtzó: a tér sarkán fel-
 vonul a *müegyetemi hallgatók*
 tiszti diszszázada.

Nyolc óra; Kelenföldről most in-

dul a fővezér és mintha fogadá-
 sára sietne elébe, északról szélvi-
 har jön, mely süvitve száguld vé-
 gig a Duna nyílt országútján. Eső
 kerekedik, gyérvizü, késő őszi eső,
 de a vihar irtózatossá erővel hajtja
 és vágja maga előtt. A közönség,
 melynek ezrei szorongának már a
 térségen, az erkélyeken, ablakok-
 ban, a Gellért tetején, állja ezt a
 heves ostromot, a kalapok tetejé-
 ről, kabátok gyűrődéséből mint
 megannyi csatornából ömlik a víz,
 de azért senki nem mozdul. Ponto-
 san háromnegyed kilenc órakor,
 mikor a vihar a legnagyobb erőre
 kap, hármás kürtjel riad a szálló
 erkélyén.

Sima, nyílegyenes út áll előt-
 tünk, a Fehérvári-ut, melynek
 emelkedő végét azonban köd ta-
 karja el és a sűrű eső vastag függö-
 nyöve. Ezen a függönyön foltok
 támadnak, melyek mindinkább lo-
 vas emberek alakját öltik fel, míg
 a magaslapon egyszerre előttünk
 állanak a bevonuló sereg első lo-
 vasai. Ugy jelennek meg, mintha
 nem is az időjárás, hanem a tör-
 ténelem ködéből lépnének elő, az
 ősi homályból, egy új honfoglalás-
 ra. Végig a Fehérvári-ut vala-
 mennyi ablakában fehér kendők
 lepkeraja táncol, fehér virágok va-
 lóságos erdeje zuhan alá és a mo-
 rajlás zugó áradattá dagadva hüm-
 pölyög a térségig:

— *Éljen a hadsereg! Éljen
 Horthy!*

Elöl fővárosi lovasrendőrök jön-
 nek ércsisakjukban, utánuk egy
 magányos lovas, — félpercnyi
 szünet, azután szép fehér lován
 előttünk áll a fővezér. Mellette két
 zászlótartója, a nemzeti és a fő-
 vezéri zászlóval, mögötte vezér-
 kara, élén *Sóós Kálmán* tábornok-
 kal, a vezérkar főnökével,

A fővezér

Bódy polgármester az emelvé-
 nyen áll diszmagyarban és fedet-
 len fővel beszédet mond. *Horthy*
 Miklós lovas alakja, szemben a
 polgármesterrel, szabadon és éles
 vonalakkal rajzolódik ki az ég
 szürke háttéréből. Tengerész
 egyenruhája van rajta, fölkesítve
 érdemrendjeivel. Mereven néz a-
 távolba és erélyes arca egyetlen
 mozdulatot nem mutat, mikor fél-
 óra hosszat veri az eső. Ezt az ar-

cot a tenger levegője marta keményre. Éles tekintetét sok ezer nyi szempár igyekszik követni, mintegy keresve, mit lát a hegyekre szállott ködön túl, mit lát, a mi biztató, fölemelő lesújtott nemzete számára. Néha fölnezi a szálló erkélyére, a honnan felesége és gyermekei nézik az ünnepséget.

A polgármester beszédét gyakran helyeslés szakítja meg, éljen! — zug a tömeg, mikor arról beszél, hogy a haza megmentésére mindnyájunknak össze kell fogni, de zugó áradattá az éljenzés csak akkor dagad, mikor Horthy személyét említi.

Horthy válaszol. Hangja éles, parancsoláshoz és vezényléshez szokott. Tökéletes tisztasággal cseng, minden szót külön hangsúlyoz és ezért beszéde a legtávolabbi helyeken is világosan érthető. Mozdulatát csak egyet tesz, de ennek a pillanatnak az ereje mindent lebir. A Dunára mutat és szinte zord komorsággal mondja:

— *Az ősi Duna mellett tetemre hívom a fővárost!*...

A levegőben néma csend, Horthy szaván kívül csak az eső hallható, a mint a zászlók szövetét csapkodja. Később azt mondja, hogy a kéz, mely megbocsájt, melyet baráti szorításra nyújt ki, büntetni is tud. Beszéde alatt a lelkesedés tüze fűti át a teret, a zsebkendők pilléznék ismét a levegőben és minden mondat után percekig zug az éljen.

A főváros üdvözlése

Bódy Tivadar polgármester a következő beszédet mondotta:

— Ebben a nagy térségben itt, mely a vértanúságot szenvedett Szent Gellért hegyének lábánál terül el, érechangon szeretném beleharsogni a főváros lakosságának üjjongó tömöt, hogy itt üdvözölhetlek titeket, magyar véreim. Hadd zengené tele hangom mindnyájatok szívét a mi boldogságunkkal, hogy végre itt vagytok vértünköl való vér, a kik Budapest lakosságának nyugalmát, zavartalan munkálkodását, boldogulását, békés megértését vagytok hivatalosan biztosítani.

Egytől-egyig a szívemhez szeretnék ölelni benneteket és ebben a testvéri ölekezésben át éreztetni veletek, milyen teljes a mi örömünk, hogy ti hazaérkeztek, hogy itthon vagytok és hogy ezentúl a ti hü magyar szívetek fog virrasztani felettünk.

A sok szenvedés után, melyet busan nyögött ennek a városnak a népe, ez a mai nap az első, melyen szebb napok reményeivel ébredtünk. Hazaérkeztek ti, vértünköl való vér és a komor gyásznapok után, melyek lelkiünket megülték, könyveinket kiszajtolták, idegeinket a kétségbeesésig feszítették, úgy érezzük: ti derengő reményt hoztatok egy szebb jövő iránt, melyért milliók ajka rebeg imádságot.

Balsorstól megtépázott, ezer bajtól megalázott, fájdalmas sebkéntől vérző várost találtak itt, mely mártíromi szenvedéseket volt kénytelen elviselni. De szebb jövőnek a reményét nem adtuk fel és nem adjuk fel soha! Hiszen él magyar, áll Buda még! És mi hűségesen villogó, bizalommal tekintő fiatal szemekből új színekben látjuk kibontakozni Magyarországnak, Budapestnek jövőjét. És ez a jövőnk ti vagytok, ezt a reményűnk ti tápláljátok és erősítitek: Magyarországnak gyönyörű ifjúsága!

Rátok ha tekintünk, elfeledjük mindazt a sok szenvedést, melyet kiállottunk, mindazt a vértanúságot, melyet elviseltünk,

mindazt a könyvet, melyet titokban hullajtottunk, mindazt a sóhaj, melyet magunkba fojtottunk. Élni fog és virulni fog a nemzet, melynek ilyen ifjúsága van.

Mint Budapest polgármestere a főváros egész lakosságának nevében minden szeretetem melegevel üdvözlöm önt, kegyelmes uram, a hadvezért, kinék hősi szellemétől, igaz magyar vitézségétől van áthatva ennek a lelkes seregnek minden egyes tagja és üdvözöllek benneteket, drága vitézek, kik büszkesége, reményeége vagytok ennek a sokat szenvedett országnak.

Kérve-kérlek benneteket, legyetek hűséggel Budapesthez, a magyar főváros minden lakosához. Hassa át szíveteket a régi, lovagias, tiszta magyar szellem, mely nem tűr semmi gyűlölködést, semmi pártoskodást, mely nem ismer osztály- és felekezeti különbségeket, mely csak egyet ismer: *a magyar haza szeretetét.*

Hadd jelentse a ti ittléteket a régi magyar átoknak, a testvéri viszálynak a megszüntését! Hadd jelentse a ti ittléteket a belső békét, a testvéri megértést, minden hazafinak türelmes együttműködését a haza felvirulására.

Hadd jelentse a ti fehér zászlótok az együttérzés fehér békeségét. És azt a fehér zászlót feltűzzük majd minden teplomunkra, minden iskolánkra, minden középületünkre, hadd hirdesse fenn, hogy itt testvéri egyetértésben simulnak egymáshoz egy boldogtalan nemzet sokat szenvedett gyermekei, a kiknek minden érzésük, minden törekvésük, minden erejük abban forr össze, hogy nagy legyen ismét a magyar és nagyságának dicsőségét újból fenn hirdessék a messze nemzetek.

A magyarok Istene hozott benneteket!

Horthy válasza

Mikor az éljenzés elhalt, Horthy Miklós fővezér a következőképpen válaszolt a polgármester beszédére:

Polgármester ur!

Fogadja meleg szavaiért hálás köszönetemet a magyar nemzeti hadsereg nevében. Nem vagyok abban a lelki állapotban, hogy a város küszöbénél megszokott frázisokat használjak. Igazságérzetem megköveteli, hogy minden keretelés nélkül azt mondjam el, a mit e pillanatban érzek. (Éljenzés.)

Mikor még messze voltunk innen, mikor csak halvány reménységű pislogott bennünk, hogy valaha még fegyverrel a kezünkben viszontláthassuk *ezt a megtévelyedett nagy várost, átkoztuk és gyűlöltük!* (Igaz!), mert a távolból természetesen csak *a szennyet, a nagy piszkot láttuk...*

A beszédet ebben a pillanatban a Szent Gellért-hegyen felállított ütegek ágyudörgései akasztották meg, a mit zugó éljenzés követett.

...nem az üldözést és mártíromságot szenvedő, szegény magyar testvéreinket. Szerettük és becértük ezt a Budapestet, a mely az utolsó években a magyar nemzet megrontója lett. (Ugy van!) *Tetemre hívom itt a Duna partján a magyar fővárost.* Ez a város megtagadta ezeréves multját, *ez a város sárba tiporta a nemzet koronáját, sárba tiporta a nemzet színeit* (Ugy van!) *és vörös rongyokba öltözködött.* (Ugy van!) *Börtönre vetette*

éé elűzte hazájukból a nemzet legjobbjait, azonkívül elprédálta összes javainkat. (Igaz! Ugy van!)

De minél jobban közeledtünk, annál jobban olvad le szívünkről a *jég és mi készek vagyunk megbocsátani.* Megbocsátunk akkor, *ha ez a megtévelyedett város visszatér megint hazájához* (Ugy van!), ha szívéből, lelkéből szereti a rögöt, a melyben őseink csontjai porladnak, szereti azt a rögöt, a melyet verejtékes kezekkel munkálnak falusi testvéreink (Éljenzés.), szereti a koronát, a kettős keresztet (Hosszantartó, zugó éljenzés. Felkiáltások: *Éljen a keresztény Magyarország!*), szereti a három hegyet és a négy folyót, szóval magyar hazáját és ma-

gyar fáját. (Hosszantartó, lelkes éljenzés.)

Katonáim, miután betakarították a földet az Isten áldását, fegyvert fogtak kezükbe, hogy rendet teremtsenek a hazában. Ezek a kezek nyitva vannak testvéri kézzorításra, de büntetni, sujtani is tudnak, ha kell. (Éljenzés.) Adja Isten, hogy erre ne kerüljön a sor, hanem azok is, a kik vétkeztek vagy bűnösöknek érzik magukat, megtérjenek és hatványozott erővel segítsenek felépíteni a magyar nemzeti erényekben tündöklő Budapestet. (Zugó éljenzés.)

A mártírokat, az itt sokat szenvedett, velünk érző testvéreinket meleg, tiszta szeretettel öleljük keblünkre. (Zugó éljenzés.)

Felvonul a nemzeti hadsereg

Diadalmenet a Gellért-tértől az Országházig

A két beszéd után fölhangzott a Himnusz, melyet a fővezér és vezérek tisztelegve hallgatott végig.

Azután megindultak Pest felé az éljenzés még sokáig szállt a nyomukba. Most rég nem hallott hangok szakítanak bele a levegőbe: a Rákóczi-induló. Az első zenekar ismerősünk a jobb időkből, *Fricsai* Richárd karnagy vezényli, az ezred élén pedig a nyugati hadsereg főparancsnoka, báró *Lehár* ezredes lovagol. Most egy szakasz huszár közeledik a régi uniformisban, piros sapkában, piros nadrágban. Ma már, a közelmúlt eseményei után, a pesti szemnek is van mértéke, hogy megbecsülje azt a nyugodt, tökéletes biztonságot, melylyel a magyar huszár üli a lovat. Gyalogosok jönnek azután Boeckay-sapkában, egycenes tollal, többnyire csizmában. Egy újabb ezred menetét *Dáni* Balázs tábornok nyitja meg, egy harmadikét, a szegedi ezredét, *Dierndorfer* Miksa alezredes. Nagy ünneplés fogadja a külön tiszti századot, melynek érdemrendekkel dekorált tagjai gyalog vonulnak el. Közül rohamcsapat vonul el acélsikkal, látjuk a feketetollas esendőrök felvonulását, kiknek gróf *Csáky* Zsigmond esendőrezdes a parancsnokuk és végül a tüzérség agyui dübörögnék át a kövezeten.

Nagy időbe telt, míg az utolsó ágyu is rádörrent a hidra, de az éljen még egyre zugott és hullottak a fehér virágok.

Már kora reggel sűrű emberrajog csüngtek a bevonulás útvonalának két oldalán. A Ferenc József-hidra nem volt szabad rálépni, csak a lobogó nemzetiszínű zászlók sorakoztak az uttest szegélyein.

A vámház épületének ablakait lelkesedő emberfejek ékesítették. A vámház előtt a pénzügyőrök állottak sorfalat. Velük szemben iskolalányok állottak.

A Ferdinánd-körút többi részén a szállodások és vendéglősök, a mérsárosok, valamint a hentesek testületileg jelentek meg Horthy ünneplésére, hozzájuk csatlakoztak a környék iskolái. A Ranolder-utcai leányiskola virágos táblával vonult fel, a leányok öle őszirózsák bőségszarujá volt, a melyből özlöltek a virágok a fővezér elé. A Knežits-utcai iskola imponáló sokaságával tünt fel, a fiatal gyermekek tizelése egy jobb jövő világát vetette elének.

Kilenc óra felé fölesapott a Gellért-hegyen felállított ágyu lángja és a következő pillanatban hatalmas dörrenés rázta meg a levegőt. Megkezdődött Budán a fogadtatás. Egymásután nyole ágyulóvést számoltunk meg és azután minden tekintet a hidra szegeződött.

A hid ivének közepéből, mintha emlékezésünk tengerét kérelmeink, először csakók jelentek meg, majd

szabályos menetben rohantak felénk a lovasok. Az éljenzés átcsapott a budai oldalról, egyszerre felharsant kőülöttünk, majd a messzeségben vészelt el. A Kálvintéri templom nagy harangja megszólalt és a mély harangzúgás csak emelte a pazar ünnepélyességet.

A menet élén *Garsich* rendőrfőfelügyelő lovasrendőr-csapatával haladt. Aranyos sisakja csillogott, még a rendőrpáripák is büszkén kaptak fel a fejüket. Kissé távolabb egy másik lovasrendőr-sor következett, majd két hintó tünt élénk. Az elsőben a főkapitány finom úri profílija látszott, diszmagyarban volt, mellette egyenruhában *Beniczky* rendőrfőparancsnok. A második kocsiiban egyedül ült *Bódy* polgármester.

Utánuk jöttek a katonák. Egy esomó lovaskürtös, a kik felváltva fújták a riadót. Azután sűrű kettős sorban a huszárok diszcsapata masírozott. Magyar huszárok! — muzsikált mindenki lelkében a jóleső érzés.

Egy kis szünet után *Magasházy* László százados, Horthy Miklós szárnysegéde következett. Feszesen ült a lován, erősen fogta a kantárszárát. A pompás páripa lépésben haladt, inai megfeszültek, száguldani szeretett volna. A százados *Horthy* leghűbb embere, a ki soha sem hagyta még el, valósággal szoborra merevedett. Még ebben a tartásában is hódolat volt fővezérnek.

Körülbelül tizenöt-husz lépésnyire felmagaslott a fővezér alakja. Gyönyörű fehér lovon ült, az aranyos kantár csillogott a ködös reggelben. Feldübörgött az éljen és ő mosolyogva fogadta az üdvözléseket.

A fővezért jobbról és balról szép szál legények fonták körül. A sástoll még inkább megnyújtotta óriás természetüket. Gyönyörűen lépkedtek, szinte hallatszott, hogy dobban a lábuk alatt a föld.

A gyűrűben még *Soós* tábornok, a nemzeti hadsereg vezérkari főnöke lovagolt. Szép fehér csekor volt a kezében. A mentéből gömbölyödött ki kedves, öröklé mosolygó arca kis ősz angol bajuszával.

A gyűrűt a lovas diszszázad zárta be. Kemény fiuk; majdnem mindegyiknek kezében virágcsokor, a szeretet megnyilatkozása.

A merre haladt a csoport, virágra lépett. Az asszonyok, leányok eléjük öntötték a késő ősz megmaradt ajándékait. Az első ajándékozó egy szőkehajú bánatos asszony volt. *Dobsa* zászlós édesanyja, a ki fia halála miatt burkoltá feketébe szép fejét. Gyermekeit megölték a vörös banditák, még a fájdalma sem tartotta vissza attól, hogy elmenjen hódolni a magyar fővezérnek.

szokta a tenger távolságát, elnéz a téren át, hogyan érkeznek meg a katonái. Látszik róla, hogy minden öröme, gondja, gondolata csak ez. A hadsereg, a mely tegnapelőtt még nem volt, ma már van és holnap lesz, hogy örökké legyen. A magyarság reménye és hite.

A főpapság megáldja a zászlókat

Elhangzott az ének, és rövidesen pattogó vezényszavak töltötték meg a teret:

— Vigyázz! Jobbra nézz! — hangzott fel, — és megindultak a zászlók. Megindultak és megállottak a fővezér és a sátor előtt.

És a közönség első sorából is megindult egy zászló, a magyar nők zászlaja. *Tormay Cecília* adta át *Horthy*nak.

Vegyétek a zászlót és ne nyugodjatok, míg bele nem tükröztétek képét négy folyónk vizébe, míg vissza nem emeltétek a három halmok fölé. Vegyétek, asszonyok keze áldotta meg, szentelte föl dicsőségben a ti férfikezeteit.

Horthy így felelt:

— Mélyen tisztelt hölgyeim! Fogadják a magyar nemzeti hadseregnek felajánlott szép zászlóért katonáim nevében mély hódolattal és hálával teljes köszönetemet. Mikor a hölgyek itt megjelentek és átnyújtották nemes ajándékukat, lelkemben szomorúan szép napok emléke elevenedik fel és az emlékezés visszazár a Tisza partjára, Szegedre, a hol négy hónappal ezelőtt teli bizalommal és aggódo reménységgel ugyancsak a magyar hölgyek adták át az első zászlót a nemzeti hadseregnek.

Csak pár szál katonám volt még akkor, de megalkuvást nem ismerő, büszke és elszánt magyar valamennyi. És én lelkesülve, nem félve-aggodva, de bizalommal eltelve, fogadtam meg velük együtt, a zászlóval a kezemben, hogy ezzel vagy ezen. Vagy ezzel szerezzük vissza hazánkat, vagy ez lesz a szemfedőnk. És ezzel jöttünk be. Magasra emelve azt, jöttünk be Budapestre, az ország fővárosába és azóta a zászló alatt az egykori pár száz lelkes katona sok-sok ezerre nőtt. Azonban még nem vagyunk a célnál. Pestről még tovább is kell mennünk. Magasra tartjuk ezt az új zászlót is. Az új zászlót a régivel együtt, a régi dacos bizalommal, a régi jelszóval *Ezzel vagy ezen*.

A fővezér jobbája fogta a lobogót és átadta zászlótartójának, hogy az egész ünnepségen mellette maradjon.

És most minden zászló a földre hajolt, hogy fogadja az egyház áldását.

A hercegprímás szólott:

— Isten áldása legyen e zászlón és mindazonon, a kik azt a jog és igazság védelmére, a keresztény Magyarország oltalmára bátran és holtig elszántan követik. Sugározék e zászlóról büszke öntudat, törhetetlen köteletségérzés, hit és bizalom minden magyar katona szívébe. Tekintsen e zászlóra minden magyar polgár mélyeség tisztelettel, mint a magyar nemzet erejének, bátorságos békéjének, széplőtlen becsületének és hősiességének szent szimbólumára. A magyar nemzeti hadsereg zászlói alatt egyesüljön a magyar nemzet egyetlen testvéri szövetségbe.

A szeretet legyen közöttünk az uralkodó törvény és az új szövetségnek ezen új törvénye uralkodjék az egész keresztény világban. A hol elhagyják a szeretet törvényét, a hol elhagyják az igazságot és a jogot, ott ez a zászló, mint a magyar nemzet lobogó haragja, szálljon reá a bünső makacsságra. Isten angyalai vezessék ezt a zászlót békés és diadalmos utakon. Lássák meg mindnyájan, a kik kinos szenvedések, keserű megpróbáltatások és szörnyű megaláztatások után epedő vágygally és égő sóvárgással várják a dicsőségesen föltámadó keresztény Magyarországot. Ugy legyen!

Szentelt vízzel hintette be a zászlókat, míg a közönség zugó éljenzéssel zárta le az imát.

Petry Elek református püspök lépett ezután a zászlók elé és így fejezte be szavait:

— Legyenek ezek a zászlók intőjelek, a melyek intsek és buzdítsák a körülöttük csoportosuló hős fiakat a haza szeretetére és a tisztá erkölcsökre. Lengjenek ezek a zászlók magasan, hogy él magyar, áll Buda még és hogy a magyarságnak szent földjén a pokol kapui sem vehetnek diadalmat. Amen.

Tüntetés a királyság mellett

Raffay Sándor evangélikus püspök érces hangja zendült meg ezután. Felvetette átható nézésű szemét és beszélni kezdett.

— Diadalom örömevel telik meg a lelkem, mikor ez ünnepélyes pillanatban e háromszínű zászló előtt megállok. Láttára félreintem a gyászt, gondot és a csüggedést, s föllángol bennem a feltámadás és a örök élet hite. Hiszen ez a zászló a nemzet életének szent szimbóluma. Ez a zászló a hazát szerető lelkek millióinak szent köteleke. Ez a zászló szentség, mely előtt alázatos hódolattal hajt térdet a hazaszerető. Ez a zászló tűz, melynek lobogása elszánt készség pirját borítja a megdobbant szívű hősök arculatára. És én büszkén állok e zászló fölött.

A lelkem szárnyra kél s el-kirepül a jövőndök felé. És látomást látok. Látom a magyar nemzet zászlóját ismét szétterülni *Árpád* földjének béréiben, völgyein. Látom e zászló nyomán támadni a hazátvédő seregek ezreit. Látom ősi határainkat visszaterülni és e határok közt látom a jólét karjain éledni a magyart. Látom, a mint e zászló ráborul e földnek rögére s árnyéka is magyarrá szenteli annak minden parányi porszemét. Látom e zászlóval a második ezredév dicsőségébe indulni a keresztény erkölcs fundamentumán nagygyva nőtt népeimet. Látom e zászló nyomán a magyar szent korona fényét ismét átraggogni egyik határtól a másik határig: *Kárpátoktól le az Adriáig*.

Ebben a pillanatban zengő éljenriadal tölti be az egész teret. Az emberek kendőjüket lengetik, a fejkéről lekapják a fővegeket és kiabálják:

— Éljen a szent korona! Éljen a király!

Mint ha az új királyság felavatásának ünnepe volna. *Raffay* pedig lelkesen folytatja:

És ennek a dicsőséges nagy jövőndök zálogai ti vadgytok, Véreim, magyar nemzeti hadseregünk magva, kik e zászló alá esküdtetek. Lengesétek e zászlót büszkén, hiven, hősközhöz méltóan!

Te pedig, Isten, népeknek Istene, ne hagyd többé soha örízetlenül magyar népedet. Légy vele mindig az idők viharában. Oltás bele erkölcsöt, szenteld meg erőddele: hadd mutassa újabb ezer évig nagy hatalmad dicső erejét. Szent neveddel im megáldom e nemzet zászlóját.

Időtlen időnkig éljen alatta boldogan a magyart!

Józan Miklós unitárius esperes következett ezután sorra és így fejezte be szavait:

A kik ezt a zászlót követik, hittel, szeretettel, odaadással kövessék! Mindnyájunk szívében ez a zászló verjen állandó gyökeret, nőjjön ki abból ennek az ezeréves magyar nemzetnek újabb csodafája! Amen.

A Himnusz

Szent pillanat következett. A katonazenekar rázendített a Himnusz kezdő ütemeire. Födötlen fővel állott a sok-sok ezer ember és minden imánál buzgóbban, a szívek legmélyéből fakadón hangzott fel a jogaiba visszatért mártír-ország imája. Mindenki énekelt. A katonák vigyázz-állásban, sapkájukhoz emelt kézzel tisztelegtek a nemzet imájának, a kemény szemekből szívárgó könyvek csurogtak alá. Az óriási teret, a melyen utoljára tömegben az Internacionále halálos dala szólott, betöltötte a fenséges ének, a mely felett a szél a három szín lobogtatta.

A gyászfátylas virágok

Hatvanhárom gyászfátyolos, fekete ruhás hölgy vonult most a fővezér elé, mindegyikük gyászfátyollal átkötött kis csokrot tett le a fővezér elé. — az elszakított

magyar vármegyék szomorú őszi virágait.

A hölgyek sorát *Tormay Cecília* zárta le ezekkel a szavakkal:

— Kiserje hősi gazdájához a zászlót ez a gyászbaborult virágzás. Eljötték a letépett és megszállott magyar vármegyék lányai, hogy a virágokban és az asszonyokban egységes legyen itt a szét-tépett, a fájdalmas haza, mely könnyei között töletek várja a jobb jövőt.

Ujra elhangzott a Himnusz, majd bájos látvány következett. Magyar ruhás gyönyörű leányok vonultak fel, a csoport élén *Friedrich István* leánya, a ki *Horthy*nak fehér krizantémum-csokrot nyújtott át.

A csapatok elvonulása

Hirtelen mozgás támad. A csendőrség és rendőrség visszazoritja az utvonatról a sokaságot, *Horthy* lejön a lépcsőkről, vele együtt a fővezéri zászló, mögötte a kormány és megállanak lent a lépcső előtt.

Felált egy lovas arccal a Személynök-utca felé mutatva, hogy a diszmenetelő csapatoknak milyen vonalat kell betartani.

Elhangzik a dob pergő szava, a nagy dobos dobjába vág és a Rákóczi induló lelkes hangja tölti meg a teret. Megindulnak a gyalogos csapatok,

Az ünnep csúcspontjára hág.

Most *Horthy* személyében, minden lelkesedésben és éljenzésben a katonákat, a magyar katonákat köszöntjük. A magyar haza hű fiait, a hősokeket, a kik öt esztendeig küzdöttek oroszlanmódra a világ minden harcterén, és ha a világ ellen el is vesztették a háborút, de odakinn hősiességüknek, a magyar hűségnek becsületet szereztek, a míg csak a vörös rém erre a névre árnyat nem vetett.

Mig most újra itt nem állanak!

Szegényen, összetépvé, hiányos felszereléssel, de büszkén, telve önrzettel, nemzeti öntudattal, erővel és a jövőndök igazságszolgáltatásával eltelve. Elöl egy rohamcsapat! Vasszakjuk mélyen ül fejükben, köpenyükre csavarva a mellvéd a drótakadályok ellen. Az egyik közöttük félszemű, de mégis megy, mégis bent van a sorban! Vetik a lábukat, dobban alattuk a vizes aszfalt és keményen, büszkén vonulnak el. Jönnek zárt, dobbanó sorokban a Dunántul fiait. Közkatonák! A szemükben bátor akarat és a mint ellépnek *Horthy* mellett, belenéznek az ő férfias szemébe, büszkék egymásra, megértik egymást, — magyarok!

A kabátjuk, a köpenyük sokféle, némelyiknek nincs is, — nem baj!

Vagyunk, élünk, ezek a kemény fiuk, ezek a dacos szemvillanások nem a multat jelentik többé, hanem a jövőt. A nagybeteg ország talpra állott, él, — csak adjanak időt neki, hogy összeszedje magát és csodát fog tenni.

A tiszték suhintva hajtják le kardjukat, mindegyik külön érzi, hogy mit jelent a mai nap, úgy kihuzza magát!

— Jönnek a szegediek! — hangzik.

A szegedi fiuk csapata vonul fel. Utánuk a tisztai századok, a föld dobban, az induló zeng és csapat csapat után halad el délcegen a fővezér előtt.

Hát a ludovikások!

Milyen éljen fogadja a június 24-ike hős fiait.

A lépcsőkön áll törzskarával *Troubridge* angol admirális és több külföldi hírlapíró. Szemmeláthatóan gyönyörködnek a pompás fiukban.

Ujabb éljenzés hangzik fel. Jönnek a gyalogcsendőrök, azután még nagyobb éljen. Ez a huszároknak szól. Délcegen ülik a lovakat, a kard oda

van növe a kezükhöz. Csak a parancsra várnak, hogy: Rajta, rajta!

És legvégül fenyőgallyal, fehér virággal díszítve az ágyuk.

Hogy zsi bong, hogy zug, éljen az a tömeg...

Ágyuk!... A magyar, a nemzeti hadsereg ágyui!... Hát maradt ágyunk is?...

Ily gondolatokkal oszlott szét a tömeg, míg messziről visszazengett a katonazenekarok játéka és a Dunán lefelé elindult egy angol monitor, a mely eddig az Országház előtt horogonyzott.

Ünnepi díszelőadás az Operaházban

Este ünnepi díszelőadás volt az Operaházban, melynek kivilágított nézőtere ezuttal meghívott közönséggel telt meg. Az Operaház környékét már délután öt óra tájban díszruhás rendőrök és a budapesti karhatalom kirendelt csapatai lepték el és fél hat órakor már megkezdődött a kocsik és autók felvonulása a remekmű épület árkádjai alá.

Lenn, az előcsarnokban feszes glédában magyar katonák állnak. A vezért várják, élükön *Dáni Balázs* és *Soós* vezérőrnagyok. Hat óra előtt öt perccel kitarul az utcára vezető ajtó, mely mögött megjelenik *Augusztó* királyi hercegszöny rég nem látott alakja. Hangos éljen csendül, a hercegszöny, a kin nyusztprémme szegett aranyhimzésű fehér brokát-belépvő van, mosolygva viszonzza az üdvözlést, mögötte *József* főherceg barátságosan intetet az ismerős uraknak. Velük van *József Ferenc* főherceg is huszárszázadosi egyenruhában. Alig haladt fel a főhercegi család a lépcsőkön, ismét autó gördül a bejárat elé. A portás kitarja az autót és bekiáltja a várakozók felé: «*Horthy!*» A karok a sapkához lendülnek és a következő percben már besiet az előcsarnokba a fővezér. Lelkes éljen morajlik eléje, a merre elhalad.

A következő pillanatban megszólalnak az előadás kezdetét jelző csengők, mindenki helyére siet, a nézőtér elsőtétül és szétlebben a függöny. Fesői kép tárul a néző elé. Márványtalapzaton Magyarország címerpajzsára támaszkodva áll az ezüstvértetű Hungária, a ki fölött szárnyakon lebegő angyalok tartják a glóriát. A szobor körül pedig magyarruhás urak, asszonyságok ajkán felzendül a magyarok szent imája: «Isten áldd meg a magyart!» Az első akkordokra az egész közönség feláll és nagyon sokan a kórusral együtt éneklék a Himnuszt, a mit régen nem énekeltek Budapestén olyan sok érzéssel, annyira reménységgel, mint ezen az ünnepi vasárnapon.

A Himnusz után *Bakó László*, a Nemzeti Színház tagja szavaltta el *Ábrányi* Emílinek ez alkalomra írott prólógusát «Az új magyar hadsereghez». *Horthy* nevének említésekor éljen és taps viharzik végig a nézőtérben, minden szem a középső díszpályára irányul és az ünnepi előadás közönsége percekig ünnepli a népszerű, rajongott fővezért. Közvetlenül a prólógus után magyar futamok szökkentek fel a zenekarból, Erkel muzsikája szólalt meg. «Bánk bán» színes első felvonása került előadásra *Budánovits Mária*, *Sándor Erzsébet*, *Pilinszky Zsigmond*, *Rózsa Lajos* és *Dalnoki* Viktor közreműködésével. A közönség különösen *Rózsa* borsalát és *Nirschy* Emilia táncait tapsolta meg lelkesen.

Az operarészletet követő szünetben tárult csak a néző elé teljes pompájában az ünnepi nézőtér. Csupa szín és ragyogás minden pályán, drága estélyi ruhák, uniformisok, ékszerék, csillogó kitüntetések mindenfelé. A földszinten csak az első sorokban ül «civil-közönség», a néző-

tér első harmadától kezdve a nemzeti hadsereg tisztjei dominálnak a széksorokban.

Az első emeleten körbefutó páholyok galériájában különösen három vonta magára az érdeklődést. A középső diszpáholyban, a honnan néhány hónappal ezelőtt Károly király és Zita királyné hallgatta a »daliás idők muzsikájá«-t, a mai daliás idők zenéjének hőse, *Horthy Miklós* admirális foglalt helyet *Friedrich* István miniszterelnök, *Schnetzer* József hadügyminiszter, *Soós* és *Dáni* vezérőrnagyok társaságában. A jobboldali inkognitó-páholyban, régi, megszokott helyükön *József* főhercegek ültek, velök szemben, a nagy proszcénium-páholyban *Troubridge* admirális és *Stead* kapitány.

A főhercegek mellett lévő két páholyból főpapok biborsapkás fejei tekintenek le a nekik szokatlan látványra. Ott látjuk *Csernoch* János hercegprimást, *Zubkovic*s görög-keleti érseket, *Petry* Elek és *Raffay* Sándor püspököket. A középső diszpáholytól jobbra és balra *Horthy* Miklós, illetve *Friedrich* István családjai foglalnak helyet, két páholyban angol tisztek ülnek, köztük *Food* kapitány és *Philipps* őrnagy.

A szem még el sem fáradt a színes, pompás látványba, már újra elsötétül a nézőtér. *Márkus* Emilia hófehér alakja jelenik meg a rivalda fényében és jól ismert bugó hangján felcsendül a »Hazádnak rendületlenül«. Azután a Rákóczi-induló harsonás rohamszava mellett fellebben a függöny és a budai vársziluetttje fölé felkelő színpadi nap *Horthy* vitézeire veti ragyogó sugarait. Hatalmas lelkesedés köszönti ezt a sikerült képet, melyet újra meg újra látni kíván a közönség.

Következik a »Hunyadi László« harmadik felvonása: V. László király esküjelenete, majd a ballet magyar tánca, melynek szintén nagy sikere volt. Kevéssel kilenc óra előtt véget ért a diszeloadás. Az előcsarnok egyszerre megtelt a távozó közönséggel, mely megvárta, hogy újból ünnepelhesse *Horthy* admirálist és jelkesen megéljenezte a főhercegi családot. Fogatok és autók robogtak az *Andrássy*-ut mindkét irányába, diszruhás rendőrök vezényszavai hangoztak, azután elsötétült a színház, csend lett az utcán, csak a kátrányos fakockákon dobbant friss ütemmel *Horthy* vitézei elvonuló menetének lépkedése.

Estély a miniszterelnöknél

Az Operaház tegnapi diszeloadása után *Friedrich* István miniszterelnök és felesége lakomán látták vendégül az új Magyarország közéletének színe-javát a miniszterelnöki palotában. A politikai, társadalmi, egyházi és katonai kitűnőségeken kívül a külföldi kitűnőségek, entente-missziók vezetősége is résztvett az estélyen, hol a hölgyek is megjelentek. Sokorópátkai *Szabó* István és *Oláh* Dániel miniszter feleségét a miniszterelnökné maga mellé ültette s a vacsora egész ideje alatt hárman együtt maradtak. Az estély a késő éjjeli órákban ért véget.